

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

**Факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності
Кафедра шкільної педагогіки, психології та окремих методик**

 ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з навчальної роботи
Оксана КОГУТЮК
«30» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

5 БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

освітньо-професійної програми «Початкова освіта»
підготовки бакалавра
за галуззю знань 01 «Освіта/Педагогіка»
спеціальності 013 Початкова освіта

Вінниця 2024

Робоча програма освітнього компонента 5 Безпека життєдіяльності та основи охорони праці з підготовки бакалаврів за галуззю знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 013 Початкова освіта

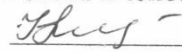
РОЗРОБНИК:

Ірина БУЗЕНКО, кандидат педагогічних наук, викладач.

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету педагогіки та фінансово-економічної діяльності
«29» серпня 2024, протокол № 1

Голова Вченої ради

 доктор педагогічних наук, професор **Наталія МИСЛІЦЬКА**

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Початкова освіта»

 кандидат педагогічних наук, доцент **Лідія ДРОВОЗІЮК**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри шкільної педагогіки,
психології та окремих методик

«28» серпня 2024, протокол № 1

Завідувач кафедри

 кандидат педагогічних наук, доцент **Лідія ДРОВОЗІЮК**

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика освітнього компонента		
		Денна форма навчання		
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка»	Статус освітнього компонента Обов’язковий		
	Спеціальність 013 Початкова освіта			
Змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Рік підготовки: 1		
		Семестр: 1		
Лекції 30		Семінари 8	Практ./лаб. 10	
Самостійна робота (загальна кількість годин самостійної роботи) 42				
Вид контролю: залік				
Загальна кількість годин – 90				
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача освіти – 1,9				

2. Мета, завдання, програмні компетентності та результати навчання

2.1. Мета, завдання освітнього компонента

Метою викладання освітнього компонента Безпека життєдіяльності та основи охорони праці є набуття здобувачами освіти компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у здобувачів освіти відповідальності за особисту та колективну безпеку. Вивчення основ законодавства України з охорони праці і, на цій підставі, засвоєння комплексу законодавчих, адміністративних, інженерно–технічних та санітарно–гігієнічних заходів, що спрямовані на профілактику травматизму в закладах освіти, забезпечення безпеки при професійній діяльності та інших негативних наслідків впливу шкідливих чинників виробничого середовища.

Завдання: основними завданнями вивчення освітнього компонента Безпека життєдіяльності та основи охорони праці є:

- опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях;
- набуття необхідних знань та навичок з конкретної профілактики негативного впливу шкідливих виробничих чинників у роботі, розслідуванні випадків порушень правил з техніки безпеки та охорони праці, розробці відповідних пропозицій та рекомендацій тощо.

2.2. Програмні компетентності

2.2.1. Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

2.2.2. Загальні компетентності

ЗК - 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК - 3. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками,

технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи.

ЗК - 8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики.

ЗК - 9. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексійні процеси, що сприяють розвитку й саморозвитку особистості. Здатність оцінювати результати педагогічних впливів та забезпечувати якісне навчання, розвиток і виховання учнів; здатність до педагогічної рефлексії.

2.2.3. Спеціальні (фахові) компетентності *(вибираються з матриць ОПП, що відповідають ОК)*

СК -2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК 3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК -5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК -9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК -10. Здатність до професійно-педагогічної діяльності в інклюзивному середовищі з різними категоріями дітей з особливими освітніми потребами.

СК -12. Здатність створювати в освітньому середовищі початкової школи максимально сприятливі умови для розвитку і саморозвитку учнів шляхом використання сучасних педагогічних технологій. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії.

2.3. Результати навчання

2.3.1. Програмні результати навчання за ОПП

РН-03 Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

РН-06 Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів

РН-07 Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти

(мовнолітературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

РН-08 Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

РН-10 Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

РН-13 Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами

РН-14 Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального безпечного дизайну, проектувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

2.3.2. Результати навчання за освітнім компонентом.

Результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні:

знати:

- основні принципи формування безпечної життєдіяльності людини;
- характеристики зовнішніх та внутрішніх негативних факторів;
- вплив психофізіологічних особливостей людини на формування її безпеки;
- класифікацію і нормування шкідливих та небезпечних факторів, що негативно впливають на здоров'я людини;
- законодавчі акти та нормативні документи з питань безпеки життєдіяльності людини та охорони праці;
- основні принципи колективної безпеки;
- принципи гармонійного розвитку людини та сталого розвитку людства.

Вміти:

- аналізувати та оцінювати небезпечні ситуації;
- оцінити середовище перебування стосовно особистої безпеки, безпеки колективу;
- самостійно приймати рішення про вжиття термінових заходів у разі виникнення екстремальних ситуацій;
- забезпечити особисту безпеку в екстремальних ситуаціях;

- розробляти й впроваджувати систему заходів, спрямованих на збереження здоров'я людини та її
- гармонійний розвиток;
- визначити психофізіологічні особливості людини та їх роль у забезпеченні особистої безпеки;
- надати першу медичну допомогу в екстремальних ситуаціях собі та іншим потерпілим.

3. Програма освітнього компонента

Змістовий модуль 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ. ДЖЕРЕЛА НЕБЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ ТА ПОРОДЖЕНІ НИМИ ФАКТОРИ

Тема 1. Основи теорії безпеки життєдіяльності.

Основні поняття та визначення у БЖД. Класифікація джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів. Безпека людини, суспільства, національна безпека.. Небезпека. Поняття ризику. Концепція допустимого ризику. Визначення ризику, кількісні оцінки ризику. Правові, нормативні та організаційні основи безпеки життєдіяльності. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності.

Тема 2. Фізіологічні, психологічні та соціальні основи забезпечення безпечної життєдіяльності.

Психофізіологічна надійність людини як природна система захисту. Захисні властивості людського організму. Імунітет. Адаптація. Функції та властивості аналізаторів людини. Психологічні особливості людини: пам'ять, мислення, увага, емоції, характер і темперамент. Основні потреби людини та її активність. Фактори, які знижують психофізіологічну надійність. Шляхи підвищення психофізіологічної надійності людини та рівня її безпеки. Вплив біоритмів та зовнішніх енергетичних полів на рівень індивідуального ризику.

Тема 3. Небезпеки природного характеру.

Природні небезпеки: літосферні, гідросферні, атмосферні, космічні стихійні лиха. Заходи спрямовані на запобігання негативної дії природних джерел небезпеки на людину. Загальні закономірності виникнення природних небезпек.

Тема 4. Небезпеки техногенного характеру.

Техногенні небезпеки. Антропогенний вплив на навколишнє середовище. Аварії з викидом радіоактивних речовин у навколишнє середовище. Аварії з витоком сильнодіючих отруйних речовин.

Тема 5. Соціальні небезпеки.

Загальні закономірності виникнення небезпек. Політичні небезпеки: війни, тероризм, екстремальні ситуації криміногенного характеру. Соціальні небезпеки, викликані низьким духовним та культурним рівнем.

Тема 6. Комбіновані небезпеки.

Природно-техногенні, природно-соціальні небезпеки. Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі. Забруднення атмосфери міст, міських приміщень, води в містах.

Тема 7. Причини виникнення та класифікація НС. Захист населення у НС.

Визначення рівня НС, регламент подання інформації про їх загрозу або виникнення. Ліквідації наслідків НС. Запобігання НС та організація дій для усунення їх негативних наслідків. Дії населення в умовах НС. Індивідуальні та колективні засоби захисту. Ліквідація наслідків впливу на людину радіоактивних, хімічних та біологічних речовин.

Тема 8. Організація життєзабезпечення населення в НС .

Оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій. Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту та евакуаційні заходи. Заходи по евакуації. Радіаційний і хімічний захист населення і територій. Інженерний захист, біологічний захист, медичний, психологічний захист.

Змістовий модуль 2.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ОП. ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ, ГІГІЄНИ ПРАЦІ ТА ВИРОБНИЧОЇ САНІТАРІЇ

Тема 9. Основні законодавчі та нормативні акти з охорони праці. Державне управління охороною праці.

Вступ. Основні поняття в галузі охорони праці. Основні законодавчі акти про охорону праці. Закон України «Про охорону праці». Державні нормативні акти про охорону праці. Органи державного управління охороною праці, їх комплектація і повноваження. Система управління охороною праці. Служба охорони праці. Комісія з питань охорони праці.

Тема 10. Спеціальні розділи охорони праці в галузі гуманітарних та соціальних наук

Аналіз умов праці в галузі гуманітарних та соціальних наук за показниками шкідливості та небезпечних чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Медичні огляди працівників певних категорій. Безпека праці під час експлуатації технічних засобів навчання. Пожежна безпека у навчальних закладах, бібліотеках, архівах.

Тема 11. Розслідування та облік нещасних випадків в освітніх закладах. Навчання з охорони праці для працівників галузі гуманітарних та соціальних наук

Порядок розслідування і обліку нещасних випадків у навчальних закладах. Повідомлення про нещасні випадки, їх розслідування та облік. Навчання з питань охорони праці. Вивчення питань охорони праці в закладах освіти. Проведення виробничої практики та виробничого навчання.

Тема 12. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.

Діяльність, її види і їх фізіологічні особливості. Гігієнічна класифікація праці. Мікроклімат виробничих приміщень, його вплив на організм людини. Нормалізація параметрів мікроклімату. Вплив шкідливих речовин на організм людини. Нормування шкідливих речовин. Захист від шкідливої дії речовин на виробництві. Призначення та класифікація систем вентиляції. Системи опалення.

Значення освітлення для трудової діяльності. Види освітлення. Шум, його характеристика, засоби та заходи захисту від нього. Загальна характеристика електромагнітних випромінювань.

Тема 13. Електробезпека.

Електротравматизм та дія електричного струму на організм людини. Види електричних травм. Чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Класифікація приміщень за ступенем електробезпеки. Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом.

Тема 14. Пожежна безпека.

Стан забезпечення пожежної безпеки в освітніх закладах України. Небезпечні та шкідливі чинники, пов'язані з пожежами. Загальні відомості про процес горіння. Забезпечення пожежної безпеки у закладах освіти. Протипожежний інструктаж та навчання. Способи і засоби гасіння пожеж. План евакуації на випадок пожежі.

Тема 15. Надання першої домедичної допомоги при нещасних випадках

Основні теоретичні положення (перша допомога, як її надавати). Втрата свідомості травми (штучне дихання, зовнішній масаж серця, шок, непритомність, струс мозку, кровотечі). Термічні впливи (переохолодження, відмороження, перегрівання, термічні опіки).

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	аудиторні	у тому числі			самост. робота
лекції			семінари	практичні		
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ. ДЖЕРЕЛА НЕБЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ ТА ПОРОДЖЕНІ НИМИ ФАКТОРИ, 40 балів						
Тема 1. Основи теорії безпеки життєдіяльності.	6	2	2	-	-	2
Тема 2. Фізіологічні, психологічні та соціальні основи забезпечення безпечної життєдіяльності.	10	6	2	2	2	4
Тема 3. Небезпеки природного характеру.	4	2	2	-	-	2
Тема 4. Небезпеки техногенного характеру.	4	2	2	-	-	2
Тема 5. Соціальні небезпеки	6	2	2	-	-	4
Тема 6. Комбіновані небезпеки.	6	4	2	2	-	2
Тема 7. Причини виникнення та класифікація НС. Захист населення у НС.	6	2	2	-	-	4
Тема 8. Організація життєзабезпечення населення в НС .	4	2	2	-	2	2
Модульна контрольна робота 1	2	2	-	-	2	-
Разом за змістовим модулем 1	48	24	16	4	4	22
Змістовий модуль 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ОП. ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ, ГІГІЄНИ ПРАЦІ ТА ВИРОБНИЧОЇ САНІТАРІЇ, 40 балів						
Тема 9. Основні законодавчі та нормативні акти з охорони праці. Державне управління охороною праці.	4	2	2	-	-	4
Тема 10. Спеціальні розділи охорони праці в галузі гуманітарних та соціальних наук	4	2	2	-	-	2
Тема 11. Розслідування та облік нещасних випадків у навчально-	6	2	2	-	-	4

виховних закладах. Навчання з охорони праці для працівників галузі гуманітарних та соціальних наук						
Тема 12. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.	10	6	2	2	2	4
Тема 13. Електробезпека.	4	2	2	-	-	2
Тема 14. Пожежна безпека.	6	4	2	2	-	2
Тема 15. Надання першої домедичної допомоги при нещасних випадках	6	4	2	-	2	2
Модульна контрольна робота 2	2	2	-	-	2	-
Разом за змістовим модулем 2	42	24	14	4	6	20
Усього годин	90	48	30	8	10	42

5. Теми семінарських занять

№ з/п	№ модуля / теми	Назва теми	К-ть годин
1.	1/ 2	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.	2
2.	1 /6	Джерела небезпеки життєдіяльності людини та породженні ними фактори	2
3.	2/12	Виробнича санітарія.	2
4.	2/14	Основи техніки безпеки..	2
Разом			8

6. Теми практичних занять

№ з/п	№ модуля /теми	Назва теми	К-ть годин
1.	1/2	Визначення психологічної піддатливості людини до небезпеки	2
2.	1/1-8	Модульна контрольна робота 1	2
3.	2/12	Параметри мікроклімату виробничих приміщень	2
4.	2/15	Надання ПМД потерпілим під час нещасних випадків.	2
5.	2/9-15	Модульна контрольна робота 2	2
Разом			10

7. Теми лабораторних занять

Не передбачені навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	№ модуля / модуля	Назва теми	К-ть годин
1.	1/1	Основи теорії безпеки життєдіяльності.	2
2.	1/2	Фізіологічні, психологічні та соціальні основи забезпечення безпечної життєдіяльності.	4
3.	1/3	Небезпеки природного характеру.	2

4.	1/4	Небезпеки техногенного характеру.	2
5.	1/5	Соціальні небезпеки	4
6.	1/6	Комбіновані небезпеки.	2
7.	1/7	Причини виникнення та класифікація НС. Захист населення у НС.	4
8.	1/8	Організація життєзабезпечення населення в НС .	2
9.	2/9	Основні законодавчі та нормативні акти з охорони праці. Державне управління охороною праці.	4
10.	2/10	Спеціальні розділи охорони праці в галузі гуманітарних та соціальних наук	2
11.	2/11	Розслідування та облік нещасних випадків у навчально-виховних закладах. Навчання з охорони праці для працівників галузі гуманітарних та соціальних наук	4
12.	2/12	Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії.	4
13.	2/13	Електробезпека.	2
14.	2/14	Пожежна безпека.	2
15.	2/15	Надання першої домедичної допомоги при нещасних випадках	2
Разом			42

9. Методи та технології навчання

Методи викладання освітнього компонента Безпека життєдіяльності та основи охорони праці спрямовані на розв'язання навчальних завдань.

Вибір методів і технологій викладання та навчання здійснюється залежно від мети заняття, змісту, навчальних можливостей здобувачів освіти, особливостей особистості викладача, матеріально-технічного забезпечення.

Засоби навчання, які застосовуються при викладанні дисципліни, є словесні, наочні й практичні. Серед форм та методів подачі навчального матеріалу з ОК 5 Безпека життєдіяльності та основи охорони праці застосовуються:

1. Структурно-логічне навчання: поетапна організація системи навчання, що забезпечує логічну послідовність постановки і вирішення дидактичних завдань на основі поетапного відбору їх змісту, форм, методів і засобів із урахуванням діагностування результатів;

2. Контекстне навчання: ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності, як навчальної, наукової, так і практичної.

3. Імітаційне навчання, основою якого є імітаційно-ігрове моделювання в умовах навчання процесів, що відбуваються в реальній системі.

4. Проблемне навчання, яке здійснюється на основі ініціювання самостійного пошуку здобувачем освіти знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу.

Подані матеріали дозволяють здобувачеві освіти самостійно планувати терміни та обсяги змістової складової навчальної діяльності, прогнозувати її результативність

За рівнем активності: пояснювально-демонстраційний, дослідницький.

За функцією: усне викладання матеріалу, закріплення, самостійна робота щодо засвоєння навчального матеріалу, перевірка і оцінка знань та умінь.

Самостійна робота здобувачів освіти включає дві складові: самостійна підготовка до аудиторних занять, до занять у режимі онлайн, підготовка до тематичного тестового контролю та рубіжного контролю.

10. Методи та форми контролю

Методами та формами контролю результатів навчання є: екзамен, стандартизовані тести, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань, студентські презентації; інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми контролю знань здобувачів:

- поточний;
- модульний;
- підсумковий (залік, екзамен).

Поточний контроль знань здобувачів протягом одного семестру включає оцінку за роботу на семінарських заняттях, практичну та самостійну роботу.

Модульний контроль знань здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі екзамену за екзаменаційними білетами, кожен з яких включає три питання (усно).

Екзамен є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведена до рівня поточних форм контролю.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС - A, B, C, D, E, FX, F).

Критерії та засоби оцінювання запланованих програмних результатів навчання

Критеріями ефективності запланованих результатів навчання є глибина та дієвість знань, системність та усвідомленість знань.

Методами і засобами оцінювання підготовки до занять та виконання практичних завдань виступають: усний контроль (індивідуальне і фронтальне опитування здобувачів освіти); засоби письмового контролю (тестові завдання, контрольні роботи, ситуаційні задачі), індивідуальні завдання – написання рефератів.

Рейтингова система оцінювання дозволяє врахувати рівень знань, поточну підготовку студентів до аудиторних занять та визначити рівень засвоєння навчального матеріалу окремої теми. Підсумкова оцінка виставляється після складання заліку за рейтинговими показниками.

Норми і критерії оцінювання знань запланованих програмних результатів навчання
Рівень досягнень А, (бали 90-100). Здобувач освіти відповідно до програми виявив всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної і додаткової літератури, сформулював повні відповіді на всі поставлені запитання, виявив креативність та уміння творчого застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань; має загальний високий рівень ерудиції та культури мови, здатний до самостійного поповнення надбаних знань і умінь у процесі подальшої навчальної роботи та професійної діяльності.
Рівень досягнень В, (бали 82 - 89). Здобувач освіти міцно засвоїв програмний матеріал, вміє логічно і послідовно його викласти, має повні та системні знання з дисципліни, точно формулює означення й правила, не допускає істотних помилок у відповідях на запитання, вільно оперує навчальним матеріалом дисципліни, знає наукову й довідкову літературу, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань.
Рівень досягнень С, (бали 75 - 81). Здобувач освіти виявив системні й глибокі знання навчального матеріалу, володіє відомостями з основної літератури, виявив уміння застосування набутих теоретичних знань для вирішення практичних завдань, глибоко розуміє матеріал. Знання здобувача освіти з окремих тем мають неповний характер, немає достатньої самостійності в аргументації відповідей, у відповідях він допускає недоліки, які може самостійно виправити.
Рівень досягнень D, (бали 64 - 74). Здобувач освіти виявив знання

основного навчального матеріалу в необхідному для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності обсязі, вияв поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, давав неповні відповіді на поставлені запитання із застосуванням певних штамів, виявив уміння репродуктивного вирішення практичних завдань, у процесі їхнього виконання допускав суттєві помилки, які міг усунути лише за допомогою викладача.

Рівень досягнень E, (бали 60 - 63). Здобувач освіти володіє навчальний матеріал поверхово й фрагментарно.

Рівень досягнень FX, (бали 35 - 59). Здобувач освіти не засвоїв переважної частини програмного матеріалу, має поверхове, фрагментарне уявлення про дисципліну, допускав принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань, на більшість запитань не давав відповіді, не здатний використати наявні знання під час виконання простих практичних завдань, але спроможний самостійно доопрацювати програмний матеріал і підготуватися до повторного складання.

Рівень досягнень F, (бали 1 - 34). Оцінка «незадовільно». Здобувач освіти не опанував навчальним матеріалом, не має знань із більшої його частини, не дає відповіді на більшість поставлених завдань, не спроможний самостійно опанувати програмним матеріалом і потребує повторного вивчення дисципліни.

Шкала оцінювання

№ з/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1.	90-100	A	Відмінно
2.	82-89	B	Добре
3.	75-81	C	Добре
4.	64-74	D	Задовільно
5.	60-63	E	Задовільно
6.	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
7.	1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

11. Рекомендовані джерела інформації

11.1. Базова література

1. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / Зацарний В.В. Зацарна О. В. Землянська О. В. Праховнік Н. А. Київ, НТУУ «КПІ», 2016. 230 с.
2. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці: Навчально-методичний комплекс для підготовки спеціалістів ступеня «бакалавр» III-IV рівнів акредитації для всіх напрямків підготовки /М.М. Сакун, І.В. Москалюк, В.Ф. Нагорнюк; за редакцією Сакуна М.М. Одеса: Видавництво, 2017. 400 с.
3. Охорона праці: навчальний посібник / Катренко Л.А. Кіт Ю.В. Пістун І.П.. Університетська книга, 2023, 540 с.
4. Основи охорони праці : підручник / О.І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 264 с.
5. Охорона праці в галузі : навчальний посібник / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, О.П. Панчук, Р.М. Білий. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 322 с.

11.2. Допоміжна література

1. Про охорону праці: Закон України редакція від 14.08.2021.
2. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України № 1105-XIV від 23 вересня 1999.
3. Про пожежну безпеку: Закон України № 3745 від 17.12.1993.
4. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України № 4004-XII від 24.02.1994.
5. Про захист населення від інфекційних хвороб: Закон України чинний, поточна редакція – Редакція від 16.06.2021
6. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України № 877 від 26.12.2007.
7. Щодо організації проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв і організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб: Наказ МОЗ України 23.07.2002 №280 поточна редакція — Редакція від 06.01.2021
8. Основи охорони праці: підручник / Олександр Запорожець, Олександр Протоєрейський, Григорій Франчук, Іван Боровик. Центр учбової літератури, 2021, 264 с.
9. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. К.: Каравела, 2004. 408 с.

11.3. Інтернет- ресурси

1. Верховна Рада України – <http://www.rada.kiev.ua> .
2. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України – [http:
 https://mepr.gov.ua](http://https://mepr.gov.ua)
4. Офіційне інтернет-представництво Президента України – <http://www.president.gov.ua//>
5. Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій – <http://www.mns.gov.ua>
6. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України – <http://www.mon.gov.ua>
7. Рада національної безпеки і оборони України – <http://www.rainbow.gov.ua/>
8. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України – <http://erriu.ukrtel.net/index.html>.